

Jordemoder

Jordemodern Tidskrift sedan 1888 Bild Anni Rehnberg

September nr 5 2021

3	Redaktören: Allas röster är lika mycket värda oavsett kön	24	Ny rapport: Kamratlärande inom förlossningsvården – är det möjligt?
4	Kvinnocentrerad förlossningsvård – igår, idag och i morgon	25	Rapport
Vivian Wahlbergs forskarstipendium
8	Deficient Bodies and Divine Interventions
Women, midwives, and the medicalisation of childbirth – A gender perspective	26	Ny nationell definition av aktiv fas vid spontan förlossning
11	Ett frivilligt föräldrastöd för alla?	28	Debatt: Inte på kvinnors bekostnad
14	"Den dualistiska relationen"
Barnmorskors upplevelse av att ha doula-närvaro på förlossningen – en intervjustudie	31	Seminarium i privatekonomi för dig inom mödra- och barnvården
17	Samma barnmorska hela vägen är så mycket bättre	32	Barnmorskan som rösträttskvinna
19	Pilotprojekt om ny karriärväg för kliniska barnmorskor – doktorandprojekt att söka	34	Ordförande har ordet:
Fullt fokus på barnmorskekåren
22	Säker vård – dags att expandera begreppet	36	SRAT: En kris löser inte en annan kris
		38	Nya barnmorskor
		40	Förbundsnytt
		42	Hej Ungdomsmottagningen!

Jordemodern

JORDEMODERN SVENSKA BARNMORSKEFÖRBUNDET (UTGIVARE) ISSN 0021-7468

Ansvärlig utgivare Eva Nordlund

Chefredaktör Margareta Rehn
margareta.rehn@barnmorskeforbundet.se

Jordemodern förbehåller sig rätten att korta och redigera insänt material.

Manusgranskning Birgita Klepke

Grafisk formgivning Svenska Barnmorskeförbundet

Tryck Åtta.45 Tryckeri AB

Jordemodern utkommer 8 gånger per år

Prenumeration förnyas årligen – information på hemsidan barnmorskeforbundet.se

Annonsbokning

anette.rising@barnmorskeforbundet.se

Sista bokningsdag för medlemsannonser
den 10:e i månaden före utgivningsdatum

Svenska Barnmorskeförbundet

Baldersgatan 1
114 27 Stockholm
kansli@barnmorskeforbundet.se
barnmorskeforbundet.se

Barnmorskan
barnmorskan.se

Allas röster är lika mycket värda oavsett kön

Vem vinner på att vi slutar använda ordet kvinna?

REDAKTÖR MARGARETA REHN

• **För 100 år sedan** blev rösträttskvinno och feminist stämplade som aggressiva och rabbiata, kvinnor ansågs vara besvärliga när de krävde sina rättigheter. De mötte motstånd, men det hindrade inte deras engagemang. Det fanns mycket att kämpa och bråka för.

Kvinnor kunde inte ta examen från statliga högre läroverk och blev omyndiga om de gifte sig. Om en kvinna gifte sig och blev gravid kunde hon tvingas sluta arbeta. Moderskapspenning infördes 1931 och ersattes av föräldraförsäkringen år 1974. Samma år kom den svenska abortlagen som ger kvinnan mandat att fatta ett självständigt beslut om sitt havandeskap. Det är en bra rättighetslag som var före sin tid.

I våras brakade debatten om ”kön” och ”kvinna” igång med anledning av Kajsa Ekis Ekman's nya bok *Om könets existens*. I en del andra länder, till exempel Storbritannien har debatten länge pågått både öppet och intensivt. Enligt min mening är den också vassare, mer politisk och polariserad. Kvinnor är inte tysta, de kräver sina rättigheter som kvinnor, de kräver sex-based rights – och de har mött motstånd.

Det pågår en diskussion om *sex*, *gender* och *gender identity*. Det finns även en debatt inom akademien och artiklar har publicerats i olika tidskrifter.

Är det exkluderande att prata om kvinna? Är det inkluderande att utesluta ordet

kvinna? Har kvinnor något att förlora på att vi slutar prata om just kvinnor? Ska vi överhuvudtaget använda ordet kvinna? Texter och vårdinformation som rör kvinnors reproduktiva liv och hälsa har under en tid anpassats för att vara könsneutrala. Politiska uttalanden och dokument utesluter också ordet kvinna. För några år sedan sa FN i sin kampanj för att minska mödradödligheten att *No women should die while giving life*. År 2021 säger ett EU-dokument att *Nobody should die*. *Pregnant people* och *birthing people* är mer vanligt även på svenska. Socialstyrelsen har i sitt utkast för nytt statistikunderlag till Medicinska Födelseregistret valt att skriva *Den gravida personen* med anledning av att ”det finns i dag personer med ett manligt personnummer som föder barn”.

Omkring 100 000 kvinnor föder varje år barn i Sverige. Medicinska Födelseregistrets syfte är att beskriva händelser och utfall för kvinnor och barn under graviditet, förlossning och nyföddhetsperioden. Av de cirka etthundratusen kvinnor som genomgår graviditet och barnafödande är några få ”personer med ett manligt personnummer”. Hur ska det hanteras i språket och termer och begrepp i utbildning och nationell statistik som rör hälso- och sjukvård, obstetrik och gynekologi, reproduktiv hälsa, graviditet och barnafödande? Kvinna, person eller den könsneutrala termen *patient*?

Fullt fokus på barnmorskekåren

Klart slut, stopp på denna sommar och dåliga arbetsvillkor! Vad det är tjatigt att varje år behöva konstatera att det för många varit ännu en kämpig och arbetsam sommar – och framför allt att det aldrig blir bättre.

• **En del barnmorskor** har tjänat ordentligt med pengar genom att ta mängder av extra-pass. Andra behöver tyvärr toppa upp en lön som inte räcker till guldkant på tillvaron. Sammantaget är det förödande både för hälsan och orken att behöva ta extra-pass för att få ihop ekonomin. Ja, det är faktiskt helt oacceptabelt. Media har också ett enormt fokus på förlossningsvården under sommaren trots att vårdkedjan och kvinnovården är så oerhört mycket mer än bara förlossningsvård.

När jag lägger samman alla de vittnesmål som nått mig, är det bara att konstatera att situationen har varit värre än tidigare somrar. Ett nytt hot som har seglat upp är att barnmorskor inte ens får fyra veckors semester. På en del platser med hänvisning till synnerliga skäl och att verksamheten ska gå ihop. Jag är full av beundran för alla er som än en gång slitit och gjort ert yttersta för att kvinnor, nyfödda och deras familjer ska ha det så bra som möjligt.

Men nu är det nog.

Jag vill be er som har kollegor som inte återtjänat till Svenska Barnmorskeförbundet efter vår omorganisation att diskutera med dem om varför vi i dessa tider behöver

EVA NORDLUND
FÖRBUNDSORDFÖRANDE
eva.nordlund@barnmorskeforbundet.se

” Värva dina kollegor! Bli förtroendevald på din arbetsplats! Vi fortsätter att bygga starka nätverk tillsammans.

bli ännu starkare och ännu fler. Och handen på hjärtat, inte gick det väl särskilt bra under alla de år vi hade facklig anknytning till Vårdförbundet? Våra arbetsförhållanden är desamma och löneutvecklingen tveksam.

Jag är övertygad om att vi måste hitta nya strategier, både professionellt och fackligt, där vi har fullt fokus på barnmorskors professionella behov **tillsammans** med arbetsvillkor och löner.

Vi kan inte ta hänsyn till alla andra personalkategorier utan behöver ta itu med vår egen situation. För att göra det måste vi enas. Först då blir vi starka och kan på sikt bryta den onda spiralen.

Därför uppmanar jag än en gång: Värva därför dina kollegor! Bli förtroendevald på din arbetsplats!

Vi fortsätter att bygga starka nätverk tillsammans. Det kommer ta tid och förändringar kan behöva notas in, men att ha fullt fokus på vår egen barnmorskekår är rätt väg att gå.

En rolig nyhet! Nu startar vi dialogen *Professionellt barnmorskeforum* där vi ska föra professionella samtal med varandra. Alla barnmorskor är välkomna och för att det ska vara enkelt kör vi via Zoom.

Länken publiceras på förbundets hemsida under fliken *Kalendarium* där du också hittar mer information.

Välkomna att delta!

Vi hörs!

Eva

Svenska
Barnmorskeförbundet

Professionellt barnmorskeforum

28 september 2021

Nu startar Svenska Barnmorskeförbundet en serie av möten som vi kallar Professionellt barnmorskeforum där vi barnmorskor samtalar och diskuterar kring angelägna professionella frågor.

Barnmorskor behöver en möjlighet att ta del av kunskap, dela med sig av sin kunskap och diskutera hur barnmorskeyrket kan utvecklas tillsammans med andra kollegor.

Alla barnmorskor är välkomna! Vi vill att det ska vara lätt att delta och tillgängligt för alla barnmorskor och vi ses därför på Zoom. Länk kommer på Svenska Barnmorskeförbundets hemsida inför varje tillfälle.

Planera in första tillfället den 28 september klockan 18.00–20.00.

Vi lyssnar på Charlotte Elvander, vårdutvecklare och FoU barnmorska på BB Stockholm och ledamot i styrgruppen på Graviditetsregistret, som redogör för interventioner och utfall i förlossningsvården.

Därefter diskussion kring de trender och variationer vi ser i landet. Diskussionen sker med stöd av moderatorer och om möjligt i mindre grupper i olika grupperum på Zoom.

Återsamling och gemensam diskussion.

Nästkommande datum hösten 2021

• **28 oktober** klockan 18.00–20.00

• **29 november** klockan 18.00–20.00

Mer information publiceras i Kalendarium på hemsidan barnmorskeforbundet.se

Ni får snart ett brev från REPRODUKTIV LIVSPLAN och Svenska Barnmorskeförbundet

• På reproduktivlivsplan.se har vi samlat information som kan vara bra att känna till, både för dig som vårdgivare och för dina besökare. Vi som står bakom hemsidan är forskare och kliniskt verksam inom området och vår ambition är att sidan på sikt ska integreras med 1177.se. Efter önskemål från kliniskt verksamma barnmorskor har Svenska Barnmorskeförbundet tagit fram informationskort med hänvisning till reproduktivlivsplan.se, finansierat av Socialstyrelsen. Informationskorten kan användas under besöken för att hänvisa besökaren till mer information och kan även placeras på strategiska platser på er mottagning (väntrum, toaletter, anslagstavlor).

En reproduktiv livsplan – vad är det?

En reproduktiv livsplan består av individens önsningar om att ha eller inte ha barn, och en plan för hur hen ska nå dit. På så sätt kan individen 1) minska sin risk för oönskade graviditeter 2) öka sina chanser att få så många barn hen vill ha och 3) främja sin och eventuellt framtida barns hälsa. En reproduktiv livsplan är individuell, föränderlig och inte nödvändigtvis rationell. Som vårdgivare kan du hjälpa individen att dels utforska och formulera hens plan, dels hitta strategier för att nå den.

Många inre och yttre faktorer kan påverka ens reproduktiva livsplan och möjligheterna att uppfylla den. Med kunskap om fertilitet och hur ålder, hälsa

och levnadsvanor påverkar fertiliteten har individen bättre förutsättningar att göra informerade val, oavsett om hen vill ha barn eller inte. Studier visar att många vuxna har dålig kunskap om fertilitet och hade önskat få mer kunskap tidigare i livet. Ungdomar har också uttryckt en önskan om mer information. Här har du som jobbar på ungdomsmottagning en utmärkt möjlighet att påverka.

Hjälp oss att hjälpa er!

Konceptet reproduktiv livsplan introducerades i Sverige år 2012 och har därefter utvärderats på olika sätt och i olika sammanhang med goda resultat. Vi saknar dock kunskap från ungdomsmottagningarna och ber er därför besvara en kort webbenkät. En del av er har stött på konceptet tidigare, en del gör det för första gången nu. Oavsett vilket vill vi veta vad ni tänker kring konceptet reproduktiv livsplan, hemsidan reproduktivlivsplan.se och informationskorten som ni får i brevet. Era svar är viktiga för att vi ska kunna utveckla konceptet så det blir som mest användbart för er och era besökare. Ni behöver bara svara en gång per mottagning och svaren är helt anonyma.

Huvudansvarig för enkäten är **Jenny Stern**, docent vid Sophiahemmet Högskola och associerad forskare vid Uppsala universitet jenny.stern@kbh.uu.se

Program och anmälan sbfkonferens.se

Fotograf: Henrik Trygg

Tema Respektfull vård

Keynotes

- I. Anneka Knutsson
- II. Saraswathi Vedam
- III. Jonna Bornemark